***temeljna djela**: knjige koje određuju sav društveni život, od religije do gospodarstva*

PRVE CIVILIZACIJE

SUMERSKA

dolina Eufrata i Tigrisa – Mezopotamija, oko 4000. pr. Kr.

Sumerani, prvi kulturni narod kojemu se pripisuju mnogi izumi od kojih je najvažniji izum prvoga pisma – ***klinopisa.***

Najznačajnije djelo mezopotamijske književnosti, ujedno i **najstariji ep u svjetskoj književnosti** je ***Ep o Gilgamešu*** (oko **1700. g. pr. Kr.**). Zapisan je na **12 glinenih ploča**, na ***akadskom*** jeziku, ***klinastim*** pismom. Nije sačuvan u cijelosti. Govori o prijateljstvu kralja Gilgameša i poludivljeg čovjeka Enkidua koji se bore protiv zla. Nakon Enkiduove smrti Gilgameš traga za besmrtnošću (travu vječnoga života ukrade mu zmija). O pokušava doznati tajnu života i smrti, no ne saznaje ništa. Vraća se u grad Uruk i umire u svojoj palači.

EGIPATSKA

dolina Nila, oko 3500. pr. Kr.

Najstariji zapisi egipatske civilizacije: ***Tekstovi piramida, Knjiga mrtvih, Tekstovi sarkofaga*** (grobnica)

Sačuvani pjesnički zapisi datiraju iz **3. tisućljeća pr. Kr.** Egipćani su se još u **4. tisućljeću** koristili **hijeroglifskim pismom** o kojemu svjedoče natpisi iz piramida (o smrti i odlasku u zagrobni svijet).

Sačuvane su i zbirke pouka (***Pouka mudrosti*** čije se autorstvo pripisuje **Ptahotepu**), zbirke ljubavnih pjesama i pohvalnih pjesama posvećenih bogovima.

INDIJSKA

doline Gangesa i Inda, oko 2500. pr. Kr.

Najznačajnijim staroindijskim knjigama smatramo ***Vede*** (u prijevodu sa sanskrta - ***znanje***). Nastajale su u dugom vremenskom razdoblju (**1500. – 500. g. pr. Kr.**) i prenošene su usmenom predajom.

Sastoje se od **četiriju zbirki** proznih tekstova obrednog, mitološkog i praktičnoga karaktera *(Samaveda, Jayurveda* i *Atharvaveda)* te zbirke pjesama *(Rgveda).*

Staroindijskoj književnosti pripadaju i dva epa: ***Mahabharata*** i ***Ramajana*** te ***Pačatantra,*** zbirka poučnih priča i basni.

KINESKA

doline Jang-cea i Hoang-hoa, oko 1800. pr. Kr.

Starokineska je književnost sačuvana u tzv. ***Klasicima*** za koje se pretpostavlja da ih je sakupio, zapisao i objavio filozof ***Konfucije*** (551. – 479.).

Klasici se sastoje od **pet knjiga** koje sadrže magijske i obredne, proročke, povijesne, mudrosne i pjesničke tekstove.

Jedan od *Klasika* je ***Knjiga pjesama (Ši-king)*** koja je nastala u razdoblju **od 13. do 4. st. pr. Kr.,** a sadrži tristotinjak tematski raznovrsnih narodnih pjesama.